

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжної літератури

Напрямок підготовки 6.020303. Філологія (переклад)

Гуманітарний інститут

2014– 2015 рік

Робоча програма Історія зарубіжної літератури для студентів

за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (переклад)
галузі знань 0203 Гуманітарні науки
2014-2015 року.

Розробник: **доцент кафедри світової літератури, кандидат філолог. наук Шовкопляс Г.Є.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури
Протокол від. “_03_”_вересня _____2014__ року № 1 ____

Завідувач кафедри світової літератури
_____ (професор Ковбасенко Ю.І.)

(підпис)

“_____” _____ 20__ року

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від. “_____” _____ 20__ року № ____

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	7
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	10
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	11
<i>Змістовий модуль II</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни	22
V. Плани семінарських занять	15
VI. Завдання для самостійної роботи.	24
VII. Система поточного та підсумкового контролю.	28
VIII. Методи навчання.	31
IX. Методичне забезпечення курсу	33
X. Контрольні матеріали	35
XI. Рекомендована література	37-39

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни « Історія зарубіжної літератури» розроблено на кафедрі світової літератури Гуманітарного Інституту. Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Історія зарубіжної літератури» є складовою частиною дисциплін циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання і виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічну діяльність викладача вищої школи.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку світової літератури у системі закономірностей процесу цього розвитку.

Завдання курсу:

аналіз закономірностей системного розвитку західноєвропейської літератури та літератури США,
дати уявлення студентам про постмодернізм як про найбільш потужний і впливовий напрям літератури другої половини двадцятого сторіччя,
розкрити філософське підґрунтя та впливи соціально – історичних явищ першої половини ХХ століття на розвиток літератури названої доби,
звернути увагу на національні особливості в розвитку світової літератури,
ознайомити студентів з творчістю видатних представників різних національних літератур, віддаючи перевагу якісним україномовним перекладам художніх творів,

інтерпретувати тексти творів, що вивчаються в курсі, з точки зору теорії діалогічності та інтертекстуальності, звернути особливу увагу на аналіз тих творів, які входять до шкільного курсу зарубіжної літератури.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема реферативних досліджень з тем, що надані викладачем.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- вміння характеризувати явища літератури в залежності від впливів філософських вчень та історично - соціальних подій,
- давати характеристики національним особливостям літератур Західної Європи та США,
- простежувати взаємозв'язки між явищами та напрямками літератури другої половини ХХ століття,
- розкривати основні поняття, які пов'язані з літературою нон-конформізму, молодіжної контркультури та літературою постмодернізму,
- унаочнювати естетичну специфіку різних варіантів літератури модернізму,
- аналізувати творчість митця названої доби з урахуванням діалогічної якості його доробку.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни "Історія зарубіжної літератури" завершується складанням **екзамену**.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: літературний процес західноєвропейської літератури та літератури

США доби першої половини ХХ століття у літературних напрямках та знакових явищах.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3 кредити</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 108 <i>годин</i>.</p> <p>Тижневих годин: 2 <i>години</i></p>	<p>Галузь знань 0203 Гуманітарні науки.</p> <p>Напрямок підготовки 6.020303 Філологія. Переклад</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень „бакалавр”</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 4 Семестр: 7</p> <p>Аудиторні заняття : 32 годин лекції (теоретична підготовка): 14 годин Семінарські заняття: 14 годин Індивідуальна робота: 4 годин</p> <p>Самостійна робота: 36 годин</p> <p><i>МК – 4 год.</i></p> <p>Вид контролю: екзамен</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий Контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.- «Література модернізму».									
1.	Авангардистські течії в західноєвропейській літературі 10-20 років ХХ століття.	10	4	2		2		6	
.2.	Теоретичний і художній доробок Т.С.Еліота.	10	4	2		2		6	
.	.								
3.	Особливості творчого методу ДжеймсаДжойса.	4	4	2		2			
4.	Творчість Франца Кафки: людина і світ у творах Кафки.	14	6	2		2	2	6	2
Разом:		38	18	8		8	2	18	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. - «Розвиток західноєвропейської літератури та літератури США 30-40-х років: жанрові,стилістичні, тематичні доміанти»									
5.	Література «втраченого» покоління.	10	4	2		2		6	
6.	Епічний театр Бертольда Брехта.	10	4	2		2		6	

7.	Антиутопія як явище літератури першої половини ХХ століття.	14	6	2		2	2	6	2
Разом:		34	14	6		6	2	18	2
Семестровий контроль		36							
Разом за навчальним планом:		108	32	14		14	4	36	4/36

III. РОЗПОДІЛ МАТЕРІАЛУ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ.

Модуль І.

1. Загальна характеристика західноєвропейської літератури та літератури США першої половини ХХ сторіччя. Авангардистські течії в літературі 10-20-х років ХХ століття.

Філософсько-світоглядні та естетичні доміанти, які вплинули на розвиток літератури означеної доби. Авангардистські напрями у поезії перших десятиріч ХХ сторіччя.

Співвідношення понять «модернізм» та «авангардизм».

Естетична система художніх практик авангардистських напрямів (дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм).

Мета: Розкрити співвідношення понять модернізму та авангардизму, підкреслюючи загальне для них обох прагнення до оновлення та реформації художньо-зображувальної системи.

«Романтична генеза» сюрреалізму. Особливе розуміння творчості та натхнення. Поняття площини «reve»(сновидінь і марення) та «автоматичного письма».

Новаторство сюрреалістів у царині поетичної образності.

Поезія Поля Елюара та Луї Арагона.

Експресіонізм у двох його напрямках: «лівий» (революційний) та «правий» (містичний).

Образно-стильові особливості експресіонізму в німецькій поезії перших десятиріч двадцятого століття. Особливості «лівого» і «правого» (містичного) експресіонізму.

Стиль експресіонізму у кінематографі.

Семінарське заняття на тему « Авангардистські течії в літературі 10-20-х років ХХ століття. Дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм».

2. Особливості модернізму як художньо-мистецького напрямку. Томас Стернз Еліот – теоретик модернізму. Теоретичний та художній доробок Т.С.Еліота.

Мета: Дати уявлення про основні тенденції розвитку західноєвропейської літератури та літератури США.

Пояснити радикальність світоглядних та естетичних змін, що відбувалися на початку ХХ сторіччя.

Роль філософських вчень А. Бергсона, Ф. Ніцше, З. Фрейда, К. Юнга для розвитку літератури ХХ сторіччя.

Літературно-мистецький напрям модернізму та його найяскравіші ознаки (інтертекстуальність, поглиблений психологізм, «потік свідомості» як принцип організації тексту творів, міфоцентризм).

Просторова, композиційна та часова організація творів літератури модернізму. Т.С. Еліот – теоретик модернізму: поняття «об’єктивного кореляту» як показник прагнення об’єктивності та неупередженості митця. Поезія Т.С. Еліота та її особливості.

Семінарське заняття на тему «Теоретичний та художній доробок Т.С. Еліота».

3. Особливості творчого методу Джеймса Джойса.

Свідома діалогічність раннього роману Джойса «Портрет митця замолоду» з традиційною формою жанру «роману виховання».

«Потік свідомості» як принцип організації тексту в романі Джойса «Улісс».

Міфоцентризм роману «Улісс». Особливості композиційної та часової організації роману «Улісс».

«Полімпсестна» природа новели Джойса «Джакомо Джойс», автобіографічність та відкритість твору.

Мета: Дати поняття «епіфанії» як відкриття письменника Джойса.

Діалог-суперечка Джойса з психологічною, автобіографічною прозою класичного «роману виховання» у романі «Портрет митця замолоду».

Пояснити студентам походження та зміст терміну «потік свідомості». «Потік свідомості» як принцип організації тексту роману «Улісс».

Міфоцентризм роману Джойса «Улісс»: ірландські, християнські, античні міфи, культурологічні європейські міфи нового часу в творі Джойса.

Поняття палімпсесту та палімпсестична природа новели Джойса «Джакомо Джойс»: автобіографічність, відкритість, діалогічність новели.

Семінарське заняття на тему «Особливості творчого методу Джеймса Джойса»

4. Творчість Франца Кафки: людина і світ у творах Кафки.

Принцип «онтологічної трагедійності» людського життя як такий, що домінує у творах Кафки.

Міра ворожості оточуючого світу до людини. Сатиричні тенденції у зображенні світу-соціуму в поезії Кафки.

Редукційні тенденції творчого методу Кафки, що унаочнені у новелі «Перевтілення» та у романі «Процес».

Впливи експресіонізму в творах Кафки. Кафка – шанувальник та уважний читач творів Густава Майринка.

Мета: Ознайомити студентів з творчим методом Франца Кафки. Акцентувати увагу студентів на тезі «онтологічної трагедійності» людини.

«Ніщоподібність» людини у творах Кафки та механістичність і ворожість оточуючого світу в романі «Процес».

Підкреслити потяг до «мовчання» та естетику «редукції» як стильовий доміант у прозі Кафки.

Механістичність бюрократичного світу, в якому живуть герої Кафки, та міра соціального критицизму в зображенні цього світу.

Гра з метафорою «прокинувся вранці »як сюжетотворчий елемент у творах Кафки, де реалізується твердження «життя – жахливий сон».

Кафкіанський бум 60-х рр. ХХ сторіччя: варіанти тлумачення творів Кафки та його творчого методу.

Семінарське заняття на тему «Творчість Франца Кафки: людина і світ у творах Кафки».

Модуль II.

5. Література «втраченого покоління».

Перша Світова війна як матеріал до літератури першої половини ХХ сторіччя.

Роман Е. Хемінгуея «Фієста» («І сходить сонце...») – маніфест літератури «втраченого покоління».

Мета: Пояснити студентам, що події та саме явище першої Світової війни стали літературними матеріалами для письменників, які брали участь у воєнних діях. (А. Барбюс, Д. Лоуренс, Я. Гашек та інші).

Література «втраченого покоління» складається з творів певних авторів (Е. Хемінгуей, Р. Олдінгтон, Е.М. Ремарк) об'єднаних загальним типом головного героя – молодого городянина, що має у своєму житті лише фронтний досвід та з невірою ставиться до цінностей післявоєнного світу. Звернути увагу студентів на те, що саме у літературі «втраченого покоління» відбувається заміна образу війни як романтично-ритуальних наполеонівських походів на образ війни як брудної справи та загального божевілля.

Певним чином до літератури «втраченого покоління» є близькими твори «бездомних письменників» (термін, введений В. Затонським), письменників, чиєю «втраченою батьківщиною» були імперії, що розпалися, а саме – Михайло Булгаков і Йозеф Рот.
Семінарське заняття на тему «Література «втраченого покоління». Творчість Ернста Хемінгуей».

6. Теорія «епічного театру» Бертольда Брехта: теоретичний доробок та художня практика.

Мета: Ознайомити студентів із загальною характеристикою драматургії Західної Європи і США, наголошуючи на домінуючих тенденціях розвитку драматургії першої половини ХХ сторіччя, що поєднують тяжіння до оновлення та відмову від принципів «аристотелівського театру» й водночас збереження традицій європейської драми.

Викласти теоретичні засади «епічного театру» Брехта.

Звернути увагу студентів на особливості брехтівської теорії, яка містить якості, що відрізняють п'єси Брехта від традиційного «аристотелівського театру».

Аналіз п'єси Брехта «Життя Галілея» та тлумачення теми «Життя Галілея» як відповідальності вченого перед світом.

Семінарське заняття за темою «Епічний театр Брехта: теоретичні засади та художня практика».

7. Антиутопія у літературі першої половини ХХ сторіччя.

Походження антиутопії як паралельного (пародійного) жанру щодо наукових та літературних утопій доби античності, Відродження, Просвітництва.

Переосмислення ідеї технічного прогресу в антиутопіях О. Хакслі.

Поняття піджанру дистопії. Модель соціалістичного (тоталітарної держави у дистопіях Дж. Оруела «1984» та «Скотоферма»).

Мета: Пояснити студентам походження жанру антиутопії як такого, що тісно пов'язано з традицією утопічних вчень доби античності, Відродження, Просвітництва.

«Держава» Платона - першотвір жанру утопії.

Жанр антиутопії є пародійно-заперечуючим щодо утопічних вчень та їх реалізації. Підкреслити, що антиутопія своєрідно керує примарні утопічні, пародіючи утопію та перевертаючи її основні ознаки (замкнений простір, скасування минулого часу, образ колективного героя тощо).

Переосмислення ідеї технічного прогресу у романі О. Хакслі «О новий блискучий світ». Протиставлення механічному раю живої людини (Дикун), знеособленню колективного героя – яскраву колоритну індивідуальність.

Поняття дистопії як жанрового різновиду антиутопії, що змальовує наслідки, реалізації утопічного вчення.

Модель тоталітарної держави у дистопіях Дж. Оруела «1984» та «Скотоферма». Тема відродження «вічних цінностей» в уніфікованому знеособленому світі реалізованої утопії.

Семінарське заняття на тему « Антиутопія у західноєвропейській літературі першої половини ХХ сторіччя (на матеріалі романів Олдоса Хакслі «О новий блискучий світ» і Джорджа Оруелла «1984»)».

ІV. Семінарські заняття.

Плани семінарських занять.

Семінарське заняття №1

Тема: Авангардистські течії в літературі 10-20-х років ХХ століття. Дадаїзм, сюрреалізм, експресіонізм.

Питання до семінарського заняття.

1. Співвіднесеність понять «модернізм» та «авангардизм».
2. Дадаїзм. Принцип підґрунтя творчості. Маніфести Трістана Тцара.
3. Сюрреалізм. Створення художнього образу як зближення максимально віддалених реальностей (площин снів та марень). Поняття «автоматичного письма».
4. Навести приклади сюрреалістичної образотворчості з віршів Поля Елюара та Луї Арагона.
5. Поєднання іспанської пісенної традиції та сюрреалістичних новацій у зображувальній поетичній системі Федеріко Гарсія Лорки. («Поема о конте хондо», «Пісні»).
6. Сюрреалізм у живописі. Творчість Сальвадора Далі.
7. Експресіонізм «лівого спрямування». Стильові домінанти. Поезія Ернста Толлера та драматургія Георга Кайзера.
8. Угрупування «Празький острів» та його наближеність до «правого

(містичного)експресіонізму». Творчість Густава Майринка.

Ключові поняття : модернізм, авангардизм, дадаїзм, піктограми, творчість як гра, сюрреалізм, «автоматичне письмо», площина геґе , експресіонізм, гротеск, ситуація «перетворення», метафора, що поєднує дві площини,сугестія.

Рекомендована література.

1. Антология французского сюрреализма. 20-ые годы. – М.: - 1994.
2. Андреев Л.Г. Сюрреализм. – М.: - 1972
3. Павлова Н.С. Экспрессионизм. // Зарубежная литература XX века, Под ред. Л.Г. Андреева, изд. 2-е, исправленное и дополненное,- М., 2004.
4. Пави Патрис Словарь театра. – М., 1991.

Семінарське заняття №2.

Тема: Теоретичний та художній доробок Томаса Стернза Еліота.

Питання до семінарського заняття.

1. Домінуючі поняття теорії Еліота (деперсоналізація, нові єдності, об'єктивний корелят) . Розтлумачити названі поняття.
- 2.Палімпсестна модель твору та її художня реалізація у вірші Еліота «Пісня кохання Дж. Алфреда Пруфрока».
- 3.Деперсоналізація образу ліричного героя у вірші Еліота «Пісня кохання Дж. Алфреда Пруфрока».
- 4.Образ міста в ранній ліриці Еліота. Подібність образу Міста - Содома з віршів Еліота до урбаністичних мотивів поезії Блока та Рільке.
- 5.Система міфів, що складають підґрунтя поеми Еліота «Безплідна земля».
- 6.Тлумачення теми кохання у «безплідному світі» поеми Еліота.
- 7.Потік свідомості - спосіб організації текста поеми Еліота.

Ключові поняття: деперсоналізація, нові єдності, об'єктивний корелят, міфоцентризм, «потік свідомості», першотекст, архетекст.

Рекомендована література

- 1.Соломія Павличко Поезія Т.С.Еліота. // Томас Стернз Еліот. Поезії. - Київ,1990..
2. В.М.Толмачев Становление американського сознания в XX веке.// Зарубежная литература XX века, изд. 2-ое , исправл. и дополн.,- М., 2004.

Семінарське заняття № 3

Тема: Особливості творчого методу Джеймса Джойса.

Питання до семінарського заняття.

1. Особливість ранньої прози Джойса. Поняття епіфанії та приклади застосування епіфанії у тексті роману «Портрет митця замолоду».
2. Становлення митця. Зміна засобів нарації у відповідності до дорослішання Стівена Дедалуса.
3. Триада «людина-свідомість-світ». Концентрованність оповідання на внутрішньому світі «митця замолоду».
4. Міфоцентризм роману «Портрет митця замолоду». Проаналізувати систему міфів, що складають підґрунття роману.
5. Потрійна система міфів у романі Джойса «Улісс». Навести приклади міфічних паралелей образу Леопольда Блума.
6. «Потік свідомості» як засіб організації тексту роману «Улісс». Проілюструвати зчепленість деталей зовнішнього світу з потоком асоціацій, розвитком «потіку свідомості».
7. Конструкція часу в романі «Улісс». Руйнування часових кордонів та відносність часу (епізод 9-ий роману).
8. Поняття архетипу. Образи головних героїв роману (Блум, Меріон, Стівен Дедалус) як приклади образів-архетипів.

Ключові поняття: епіфанія, «потік свідомості» як засіб організації тексту, міфоцентризм, архетип як образ колективного підсвідомого, триада «людина-свідомість-світ».

Рекомендована література

1. Зарубежная литература XX века. Под ред. Л.Г. Андреева. Изд. 2-ое, дополнение и исправленное, - М., 2004.
2. Н.Ю. Жлуктенко. Английский психологический роман XX века. - К., 1988.
3. Н.А. Влодавская. Поэтика английского романа воспитания начала XX века. - К., 1983.
4. Е.Ю. Гениева. Джеймс Джойс. // Joyce J. Dubliners. - М., 1982.
5. В.В. Ивашева. Литература Великобритании XX века. - М., 1984.

Семінарське заняття №4

Тема: Творчість Франца Кафки: людина і світ у творах Кафки.

Питання до заняття.

1. Ступень соціального критицизму в творах Кафки: образ світу як могутнього бюрократично-ієрархічного механізму (Верховний Суд, Замок, Закон), що за природою є ворожим людині.
2. Навести приклади з творів Кафки, які доводять механістичність створеного письменником Всесвіту: невинність та логічність дії, безперервність процесу, сприйняття людей як функції та деталей.
3. Відвертий негативізм творів Кафки: відсутність полюсів Добра і Зла.
4. Значення притчі, яку розповів священник Йозефу К. (роман «Процес»), для розуміння вимог до людини. Онтологічний трагізм життя героїв Кафки.
5. Фінал повісті В.Набокова «Запрошення до страти» як коментар до кафкіанської ситуації в «Процесі» та версія завершення життя Йозефа К.
6. «Естетика мовчання» - складова творчого методу Кафки: відсутність авторських пояснень, коментарів, характеристик, емоційно забарвлених визначень, описів природи.
7. Проаналізувати систему сюжетів у творах Кафки («Процес», «Перевтілення», «Нора»), які містять логічно розвинуту реалізацію широкоживаних метафор- «втратити людську подобу», «життя - кошмарний сон» тощо.

Ключові поняття: соціальний критицизм, образ світу як бюрократичного механізму, негативізм, онтологічний трагізм людського життя, естетика мовчання, система сюжетів, реалізація метафор, поетика снів і марень, стиль протоколу.

Рекомендована література :

1. А.В. Карельский Австрийский лиро-мифологический эпос. // Зарубежная литература XX века, издание 2-ое, исправленное и дополненное – М., 2004.
2. Гарольд Блум Західний канон. – Київ, 2007.
3. Д. В. Затонский Зеркала искусства.- М., 1989.
4. Альбер Камю Надежда и абсурд в творчестве Кафки // Альбер Камю Счастливая смерть. Посторонний. Чума. Падение. Калигула. Миф о Сизифе. Нобелевская речь.- М., 1993.

Семінарське заняття №5

Тема: Епічний театр Брехта - теоретичні засади та художня практика.

Питання до семінарського заняття.

1. Яке протиріччя містить сама назва брехтівської теорії- «епічний театр»?
2. Навести приклади рис епосу з брехтівських драм.
3. Пояснити, у чому полягають особливості акторської гри та режисури у брехтівському театрі.
4. Розтлумачити поняття так званого «ефекту відчуження» та навести приклади його застосування у брехтівських п'єсах.
5. Спрямованість дидактики драм Брехта.
6. Характеристика п'єси Брехта «Матінка Кураж та її діти» за всіма параметрами жанру драматургічної параболи.
7. Образ Галілея в драмі Брехта «Життя Галілея» та феномен «життя Галілея» як проблема літератури ХХ століття.
8. Руйнація образу «маленької людини», притаманний класичній літературі ХІХ століття, в творах Брехта. Навести приклади.
9. Мотив панування ситуації над людиною у драмах Брехта.

Ключові поняття: неаристотелівський театр, театр «четвертої стіни», ілюзіоністський театр, автор- наратор, зонги, ефект відчуження, парабола, «маленька людина», дидактика, що спрямована на глядача, феномен «життя Галілея».

Рекомендована література:

1. Зарубежная литература ХХ века. Под ред. Л.Г. Андреева, изд. 2-е, исправленное и дополненное, -М., 2004.
2. Патрис Пави Словарь театра.- М., 1991.
3. Дмитрий Затонский Зеркала искусства.- М.. 1975.

Семінарське заняття № 6

Тема: Література «втраченого покоління». Творчість Ернеста Хемінгуея.

Питання до семінарського заняття.

1. Історія виникнення терміну «втрачене покоління»
2. Тип головного героя (юнака, що набув досвід на війні), який об'єднує твори письменників «втраченого покоління»
3. Загальний стиль літератури «втраченого покоління», який створений трьома складовими –ліризм, біографізм, репортажність
4. Сатиричні тенденції у літературі «втрачених» Зображення тилу та «тилових щурів».
5. Функції двох епіграфів у структурі роману Хемінгуея «Фієста»
6. ТанDEM героїв :«покалічений війною» (негероїчний герой) та «герої кодексу» у творчості Хемінгуея.
7. Значення епізоду кориди для композиції роману Хемінгуея «Фієста»
8. Охарактеризувати «стиль айсберга», розроблений Хемінгуем. (на матеріалі розповіді «Кішка на дощі»).
9. Розкрити семантику назви роману Хемінгуея «Прощавай, зброє!».
10. Проаналізувати особливості «стилю –айсберга» на прикладі оповідання Хемінгуея «Кішка під дощем».

Ключові поняття:

«втрачене покоління», література на матеріалі першої Світової війни; головний герой - рефлектуюча молода людина, що набула досвіду на війні; гамлетизм; сатиричні тенденції, лірико-репортажна проза, «стиль айсберга», текст-підтекст.

Рекомендована література

1. Толмачёв В.М. Становление американского самосознания // Зарубежная литература XX века. Под ред. Л.Г.Андреева, изд. 2, исправленное и дополненное, -Москва: Просвещение., 2004.
2. Денисова Т.Н. Американська література XX століття. - Київ: Видавничий дім «Київо -Могиллянська Академія», 2012.

Семінарське заняття № 7

Тема: Антиутопія у західноєвропейській літературі першої половини ХХ сторіччя (на матеріалі романів Олдоса Хакслі «О новий блискучий світ» і Джорджа Оруелла «1984»).

Питання до заняття.

- 1.Визначення антиутопії як метажанра. Зв'язок антиутопії- метажанра- пародії з традицією утопічних вчень.
2. Жанростворюючі складові утопії :обмежений простір(острів) , час без минулого та колективний герой, які руйнує антиутопія.
- 3.Визначення дистопії. Характеристика роману Оруелла «1984» як дистопії, що за підґрунтя бере досвіт тоталітарних держав .
- 4.Протиставлення штучного (технократичного) світу та світу справжнього (природного)в антиутопії Олдоса Хакслі «О новий блискучий світ».
5. Персоналізм антиутопії як відновлення особистості та повноти приватного індивідуального життя. Образ Дикуну в романі Хакслі.
6. Важливість відновлення минулого часу та справжньої історії для дидактики жанру антиутопії. Міфологема стіни та острова в антиутопії.
- 7.Тема забороненої любові та дозволеного сексу в антиутопії. Розрізнення сексу як складової життя роду та любові,що належить до життя особистості.

Ключові поняття:

антиутопія. дистопія,традиція утопічних вчень,зображення держави як політично-соціальної системи в цілому,локалізований простір- острів, міська модель утопії, соціоцентризм утопії, персоналізм антиутопії,метафора формули $2 \times 2 = 4$.

Рекомендована література.

1. Морсон Г. Границы жанра.// Утопия и утопическое мышление .- Москва: Наука, 1991.
2. Мэмфорд Л. Миф машины .// Утопия и утопическое мышление,- Москва: Наука,1991.
3. Денисова Т.Н. Американська література ХХ століття. - Київ: Видавничий дім «Київо -Могилянська Академія», 2012.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія зарубіжної літератури»

Загальний обсяг дисципліни: 108 год. з них: лекційних - 14, семінарських - 14, індивідуальна робота - 4, самостійна робота- 36 годин, МК –4год,
 Форма контролю - **екзамен**

Форма контролю - Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII		
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II.				
Назва модуля	Література модернізму				Розвиток західноєвропейської літератури та літератури США 30-40-х рр.				
Кількість балів за модуль	84 бали				72 бали				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7		
Дати									
Теми лекцій	Література модернізму: філософська система та естетичні домінанти. Івангардистські течії у західноєвропейській літературі. 1б	Теоретичний і художній доробок Т.С.Елота. - 1 бал		Особливості творчого методу Джеймса Джойса. - 1бал.	Творчість Франца Кафки: людина і світ у творах Кафки.-	Література «втраченого покоління» - 1 бал	Елічний театр Бертольда Брехта.- 1 бал	Антиутопія як явище літератури першої половини XX століття. – 1бал	
Теми семінарських занять	Поетія сюрреалізму: особливості образної системи. -1+10 б.	Теоретичний і художній доробок Т.С.Елота. - 1 бал	Особливості творчого методу Джеймса Джойса. – 1+10 б.	Образ світу та людини і світі у творах Франца Кафки. -1+10 б.	Література «втраченого» Покоління. -1+10 б.	Теоретичний і художній доробок Брехта.-10б.	Антиутопія у західноєвропейській літературі I половини XX століття. – 1+10 б.		

Самостійна робота		Самостійна робота			на тему «Творчість Михайла .Булгакова» - 5х6=30 балів за семестр		
ІНДЗ	30 балів за семестр						
Види поточного контролю	Контрольна робота .- 25балів		Контрольна робота . -25балів				
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю - екзамен 40б.						

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. ТВОРЧІСТЬ МИХАЙЛА БУЛГАКОВА. РОМАН «МАЙСТЕР І МАРГАРИТА»			
<p>1. Роман М.Булгакова «Майстер і Маргарита»: проблема долі митця та місця митця у суспільстві.</p> <p>2. Сатиричні тенденції роману Булгакова «Майстер і Маргарита».</p> <p>3. Роман Булгакова «Майстер і Маргарита» як роман -мініпея.</p>	<p>Форма мультимедійних проєктів передбачає захист під час індивідуальних занять</p>	5	
<p>1. Чи вважати роман Булгакова «Майстер і Маргарита» антихристиянським твором? З приводу книги диякона Кураєва ««Майстер і Маргарита»: за Христа или против?»</p> <p>2. «Євангеліє від Булгакова»: прочитання булгаковського роману радянською інтелігенцією.</p>		5	
Змістовий модуль II. ТВОРЧІСТЬ МИХАЙЛА БУЛГАКОВА. РОМАН «БІЛА ГВАРДІЯ»			
<p>1. Образ і простір Києва - Міста в тексті «київського роману» Булгакова «Біла гвардія».</p> <p>2. Апокаліптичні мотиви і текст Апокаліпсису в структурі роману Булгакова «Біла гвардія».</p> <p>3. Позитивні і негативні герої в романі Булгакова «Біла гвардія».</p> <p>4. Дидактика історії Івана Русакова в романі Булгакова «Біла гвардія».</p> <p>5. Символіка в романі Булгакова «Біла гвардія».</p>	<p>Формою самостійної роботи може бути есе, реферат або презентація проєкту</p>	5 5 5 5	
<p>Разом: 36 годин</p>		30 балів	

Самостійні письмові роботи студентів

Завдання та рекомендації до виконання самостійних письмових робіт.

Визначена кількість навчальних годин, що відведені на викладання курсу «Історія зарубіжної літератури другої половини ХХ сторіччя» за програмою загального курсу дисципліни, є недостатньою для глибокого вивчення такого складного періоду історії зарубіжної літератури, яким являється західноєвропейська та американська література означеної вище доби.

Самостійна робота студентів, зокрема самостійні письмові роботи, є необхідною та важливою складовою навчального процесу.

Саме такий вид роботи дозволяє глибоко засвоїти матеріал, що вивчається, уникнути фрагментарності та надати системності знанням студентів.

Крім того, для написання самостійних робіт студентам пропонуються теми, матеріал яких входить до програми шкільного курсу зарубіжної літератури.

Отже, опанування цього матеріалу є обов'язковим для студентів університету – майбутніх вчителів середніх шкіл,

викладачів коледжів тощо.

Робота - дослідження має бути написана на основі самостійно опрацьованих художніх творів, а також матеріалів підручників та наукових робіт, що рекомендовані викладачем.

Самостійна письмова робота повинна у своєму змісті розкривати обрану тему.

Обсяг самостійної письмової роботи має складати не менше 6 (шістьох) друкованих аркушів.

Обов'язковою частиною роботи є бібліографія (список використаної літератури) та чітко визначені висновки дослідження.

Додатковою частиною самостійної роботи може бути так званий медіа-проект, записаний на будь-якому носії інформації (CD- диску, дискеті тощо).

Медіа – проект може ілюструвати основні положення роботи аудіо-візуальними матеріалами: портретами, ілюстраціями, репродукціями, фрагментами із кіно- або теле- стрічок.

Робота виконується до визначеного викладачем терміну.

Роботи оцінюються за певною баловою шкалою.

Обов'язковими для самостійних робіт будь- якого формату є бібліографія і висновки.

Теми для написання самостійних письмових робіт:

Образ Майстра у романі Булгакова «Майстер і Маргарита»: проблема долі митця та місця митця у суспільстві.

2. Сатиричні тенденції роману Булгакова «Майстер і Маргарита».
3. Роман Булгакова «Майстер і Маргарита» як роман-мініпея.
4. Образ Маргарити в романі Булгакова «Майстер і Маргарита» .
5. Інтертекстуальний зв'язок роману Булгакова «Майстер і Маргарита» з літературою європейської фаустіани.
6. Особливості стилю і композиції роману Булгакова «Майстер і Маргарита».
7. Образ автора в романі: функції оповідача та деміурга у структурі роману Булгакова «Майстер і Маргарита».
8. Чи вважати роман Булгакова «Майстер і Маргарита» антихристиянським твором? З приводу книги диякона Кураєва ««Майстер і Маргарита»: за Христа или против?»
9. «Євангеліє від Булгакова»: прочитання булгаковського роману радянською інтелігенцією.
10. Історія задуму і написання Булгаковим роману «Майстер і Маргарита».
11. Екранізація як інтерпретація : порівняльна характеристика екранізацій булгаковського роману.
12. Образ і простір Києва - Міста в тексті «київського роману» Булгакова «Біла гвардія».
13. Апокаліптичні мотиви і текст Апокаліпсису в структурі роману Булгакова «Біла гвардія».
14. Позитивні і негативні герої в романі Булгакова «Біла гвардія».
15. Дидактика історії Івана Русакова в романі Булгакова «Біла гвардія».
16. Символіка в романі Булгакова «Біла гвардія».
17. Музика і колористика як самостійні елементи текстуальної системи роману Булгакова «Біла гвардія».
18. Жанрові ознаки наукової фантастики в повісті Булгакова «Собаче серце».
19. Повість Булгакова «Собаче серце» як політична сатира.
20. Заперечення принципів утопічної традиції в повісті Булгакова «Собаче серце».

Рекомендована література.

1. Диакон Андрей Кураев ««Мастер и Маргарита»: за Христа или против?» // Диакон Андрей Кураев Фантазии и правда кода да Винчи. – Москва : Эксмо, 2007.
2. Борис Соколов. Тайны «Мастера и Маргариты»: Расшифрованный Булгаков. – Москва: Яуза - Эксмо, 2006.
3. В.И. Лосев Комментарии// Булгаков М.А. Собр. соч. в 8-ми тт. – Спб.: Наука, 2002.
4. Чудакова М. Жизнеописание М.А. Булгакова – Москва : издательство «Московский рабочий», 1988.
5. Яновская Л.М. Творческий путь Михайла Булгакова. – Москва : Просвещение., 1983.
6. Жирмунский В.М. История легенды о Фаусте. Легенда о докторе Фаусте. – Москва: Наука, 1978.
7. Дунаев М.М. О романе М.А. Булгакова «Мастер и Маргарита» - Москва: Астель, 2005.
8. Яновская Л.М. Треугольник Роланда: к истории романа «Мастер и Маргарита» - Киев: Днипро, 1992.
9. Лакшин В. Булгакиада.// В.Лакшин Открытая дверь. – Москва : издательство «Московский рабочий», 1989.
10. Вулис А.З. Роман М. Булгакова «Мастер и Маргарита»// Михаил Булгаков Избранные произведения. – Ташкент: издательство литературы имени Гафура Гуляма, 1991.
11. Валерия Новодворская Гвардеец короля // Валерия Новодворская Поэты и цари.- АСТ: Издательство «Москва», 2010.
12. Воробьевский Юрий Неизвестный Булгаков на свидании с сатаной. - Москва: Эксмо, 2011.
13. Гончаренко Ирина О романе «Мастер и Маргарита»..«с последующим разоблачением»// Гончаренко Ирина Царь Эдип и Наташа Ростова. О литературе не по ученику. – Киев : Издательский дом «АДЕФ – Украина», 2011.
14. Лескис Г.А. Триптих Михаила Булгакова о русской революции. Комментарии. - Москва: Эксмо, 1999.
15. Сахаров В. « Моему будущему биографу..»// Михаил Булгаков Записки на манжетах. Ранняя автобиографическая проза. - Москва : Искусство, 1990.
16. Лосев В. Судьба.// Михаил Булгаков Избранные произведения. (Черный маг. Пьесы. Рассказы. Фельетоны. Очерки. – Киев: Издательство художественной литературы «Днипро», 1990.

17. Михаил Булгаков. Киевское эхо. Воспоминания. Письма., составители А.П.Кончаковский и С.П.Ноженко, Литературно- мемориальный музей М.Булгакова. - Киев: Издательство «Проминь», 2011.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра , результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Історія зарубіжної літератури» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра , яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Теми студентських науково – дослідницьких завдань з курсу „Історія зарубіжної літератури першої половини двадцятого століття».

1. Тема відповідальності вченого у драмі Б.Брехта «Галілей».
2. Дидактика та засоби її реалізації у драмах Бертольда Брехта.
3. Поетика снів та марень у творах Франца Кафки.
4. «Шекспірівська тема» в романі Джеймса Джойса «Улісс».

5. Образ « матері - Ірландії » та система ірландських міфів у композиційній структурі роману Джеймса Джойса «Улісс».
6. Впливи експресіонізму в творчості Франца Кафки.
7. Роман Володимира Набокова «Запрошення до страти» як логічне продовження роману Кафки «Процес».
8. Античність - матеріал для пошуків вічних цінностей у романі Торнтон Уайлдера «Березневі іди».
9. Образ Одиссея як загальноєвропейський архетип (за романом Д.Джойса «Улісс»).
10. Міфологема острова у художній структурі антиутопії Олдоса Хакслі «О новий блискучий світ».
11. Атрибутика персоналізму в дистопії Дж. Оруелла «1984».
12. Сатиричні тенденції роману Олдоса Хакслі «Чудовий новий світ».
13. Особливості образотворчої системи в поезії французького сюрреалізму (на матеріалі ранньої поезії Поля Елюара та Луї Арагона).
14. Письменники, «що втратили батьківщину»: тема «втраченої батьківщини» в романі Йозефа Рота «Марш Радецького» та романі Михайла Булгакова «Біла гвардія».
15. «Стиль айсберга» в романі Ернста Хемінгуея «Фієста».
16. Особливості «музичної» композиції роману Марселя Пруста «На Сванову сторону»
16. Стилїстика «правого експресіонізму» у творах Густава Майринка.
17. Поетика «джазової» ліричної прози в романах Френсіса Скотта Фіцджералда «Ніч лагідна» та «Великий Гетсбі».
18. Раблезіанська традиція в повісті Ромена Роллана «Кола Брюньон».
19. Особливості сатири в романі Ярослава Гашека «Пригоди бравого вояка Швейка».
20. Образ Києва та київська топоніміка в російськомовній поезії Леоніда Кисельова.
21. Тематика та образна система україномовної поезії Леоніда Кисельова.
22. Поетичний ряд у книзі В. Кисельова «Дівчинка і птахоліт».
23. Публіцистика Віктора Некрасова.
24. Микола Ушаков – поет, перекладач, київознавець.
25. Київська лірика Микола Ушакова.
26. Поезія Рамона дель Вальє Інклана.
27. Драматургічний цикл Рамона дель Вальє Інклана «Варварські комедії» як поєднання іспанської фольклорної традиції з пошуками модернізму.
28. Експериментальні п'єси Луїджі Піранделло.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ **конспект із теми (модуля) за заданим планом (2 бали);**
- ✓ **конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (3 бали);**
- ✓ **анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, (5 балів);**
- ✓ **повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (5 балів);**
- ✓ **повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні наукові дослідження , аналіз інформації, самостійні дослідження (5бали);**
- ✓ **історико- біографічні дослідження у вигляді есе (5 балів).**
- ✓ **наукове дослідження у вигляді реферату або мультимедійного проекту з тезами для публічного захисту за темами , що запропоновані , – 5 балів.**

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Примітка : оформлення реферату або тез до захисту мультимедійного проекту див. у навчально – методичному посібнику «Навігатор дослідника початківця із зарубіжної літератури. Методичні рекомендації до написання студентських наукових досліджень (укладачі Т.І.Тверітінова , Г.Є.Шовкопляс)».

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ.

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 бали
2.	Складання плану роботи (проекту)	4 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	6 балів
4.	Обізнаність в „історії питання”, тобто ступені наукової розробки обраної теми.	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв’язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2
Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30	Відмінно
Достатній	25	Добре
Середній	20	Задовільно
Низький	10	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Історія зарубіжної літератури» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 79.

11. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Семінарські заняття	1x7=7 10x 7= 70
2.	Лекційні заняття + семінарські (відвідування)	7
3.	Контрольні роботи (тести №1-№2)	25 x2= 50
4.	Самостійна робота	5x6=30
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
6.	Екзамен	
7.		
Підсумковий рейтинговий бал		194
Коефіцієнт розрахунку –		3,2

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, контрольну роботу.

Виконання контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує магістрант за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;

- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

опорні конспекти лекцій;

навчальні посібники,

робоча навчальна програма;

навчально - методичний посібник «Історія зарубіжної літератури ХХ століття. У двох частинах. Частина І.» - автор – укладач Шовкопляс Г.Є.

(додається до програми)

засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

завдання для ректорського контролю знань студентів.

Зразки контрольних матеріалів.

Питання, які виносяться на підсумковий контроль.

1. Загальна характеристика літератури першої половини ХХ сторіччя.
2. Модернізм : концепція людини та світу.
3. Поняття епіфанії та епіфанічна організація тексту в ранній прозі Джеймса Джойса.
4. Триада людина-свідомість-світ в романі Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду».
5. Міфоцентризм роману Джеймса Джойса «Уліс» (час, простір, система персонажів).
6. Теоретичні нароби Томаса Стернза Еліота. Поняття об'єктивного кореляту, деперсоналізації, нових єдностей..
7. Система міфів, що створюють сюжет поеми Еліота «Безплідна земля» Семантика назви твору..
8. Часова та просторова багатоплановість поеми «Безплідна земля». Полісуб'єктність головного героя поеми.
9. Еспресіонізм «лівого спрямування». Сильові доміанти. Впливи експресіонізму на поезію та драматургію Б.Брехта.
10. Сюрреалізм: створення художнього образу як зближення максимально віддалених реальностей (площин снів та марень). Поняття «автоматичного письма».
- 11 «Естетика мовчання» як складова творчого методу Франца Кафки.
- 12 Література «втраченого покоління». Роман Ернеста Хемінгуея «Фієста» як «маніфест» літератури «втраченого покоління».

13. Психологічна, філософська та міфологічна роль кориди в романі Хемінгуея «Фієста».
14. Теорія епічного театру: основні положення теоретичних праць Брехта.
15. Універсалізм брехтівської теорії епічного театру.
16. Концепція «маленької людини» в творах Бертольда Брехта.
17. Жанр антиутопії в літературі першої половини ХХ сторіччя.
18. Роман Дж.Оруелла «1984» як зразок дистопії.
19. Пародійна модель «ідеального» суспільства в романі Олдоса Хакслі «О новий блискучий світ».
20. Особливість ранньої прози Джойса. Поняття епіфанії та приклади застосування епіфанії у тексті роману «Портрет митця замолоду».
21. Міфоцентризм роману Джеймса Джойса «Портрет митця замолоду». Проаналізувати систему міфів, що складають підґрунття роману.
22. Потрійна система міфів у романі Джеймса Джойса «Улісс». Навести приклади міфічних паралелей образу Леопольда Блума.
23. «Потік свідомості» як засіб організації тексту роману Джеймса Джойса «Улісс». Історія терміну. Проілюструвати поєднання деталей зовнішнього світу з потоком асоціацій, розвитком «потіку свідомості».
24. Конструкція часу в романі Джеймса Джойса «Улісс». Руйнування часових кордонів та відносність часу (на матеріалі 9-го епізоду роману).
25. Характеристика п'єси Бертольда Брехта «Матінка Кураж та її діти» за всіма параметрами жанру драматургічної параболи.
26. Загальна характеристика авангардистських течій у поезії 10-20-х рр. (сюрреалізм, експресіонізм, дадаїзм).
27. Аналіз драми-параболи Бертольда Брехта «Життя Галілея».
28. Особливість сюжетних побудов творів Франца Кафки, заснованих на реалізації сталих мовних метафор (на матеріалі роману «Процес» та новели «Перетворення»).
29. Поезія французького сюрреалізму: традиції та новації.
30. Сильові домінанти «правого» та «лівого» напрямів експресіонізму.

ХІІ. Рекомендована література.

1. Художні твори. Основний список.

1	Арагон Луї	Поезії
2.	Булгаков Михайло	Майстер і Маргарита.
3..	Брехт Бертольд	Матінка Кураж та її діти. Галілео Галілей. Добра людина з Сезуану.
4.	Джойс Джеймс	Улісс. Портрет митця замолоду. Джакомо Джойс.
5..	Камю Альбер	Сторонній. Чума. Міф про Сізіфа.
6.	Замятін Євген	Ми
7.	Кафка Франц	Процес. Перевтілення. Голодар. Нора.
8.	Лорка Федеріко Гарсія	Поезії
9.	Оруелл Джордж	1984. Скотоферма.
11.	Олдінгтон Річард	Смерть героя.
12.	Пруст Марсель	На Сванову сторону.
13.	Ремарк Еріх-Марія	Три товариші.
14..	Сартр Жан-Поль	Нудота. Мухи.
15.	Еліот Томас Стернз	Безплідна земля. Порожні люди. Ранок біля вікна. Суїни серед солов'їв. Любовна пісня Дж. Алфреда Пруфрока.
16..	Елюар Поль	Поезії
17.	Хакслі Олдос	О новий блискучий світ.
18.	Хемінгуей Ернст	Фієста. Прощавай, зброє! Старий і море. Кішка під дощем.

3. Художні твори. Додатковий список.

1.	Барбюс Анрі	Вогонь
2.	Бехер Йоганес	Поезії
3.	Булгаков Михайло	Біла гвардія. Собаче серце. Біг. Дні Турбіних..
4.	Гашек Ярослав	Пригоди бравого вояка Швейка.
5.	Джойс Джеймс	Дублінці
6.	Лоуренс Дейвід	Коханець леді Чатерлей
7.	Мейринк Густав	Кажани. Голем
8.	Набоков Володимир	Запрошення до страти. Захист Лужина.
9.	Рот Йозеф	Марш Радецького
10.	Тракль Георг	Поезії
11.	Уайлдер Торнтон	Березневі іди.
12.	Чапек Карел	Війна з саламандрами.
13.	Фіцджеральд Френсіс	Великий Гетсбі. Ніч лагідна

3. Підручники, хрестоматії та наукові джерела

1. . Зарубежная литература XX века . Под редакцией Л.Г.Андреева, издание 2-ое, исправленное и дополненное. - Москва : «Высшая школа», 2004.
2. Денисова Тамара Історія американської літератури XX століття. - Київ: Видавничий дім «Київо- Могиллянська академія», 2012.
3. Зарубежная литература XX века . Под редакцией Н.П.Михальской и Л.В.Дудовой. Практикум, - Москва : «Просвещение», 2002.
4. Антологія світової літературно-критичної думки . XX століття. Під редакцією М.Зубрицької. – Львів: видавництво «Свічадо», 1996.
5. .История всемирной литературы: В 9 т.-Т.9. - Москва: «Наука», 1994.
6. Павличко Соломія Зарубіжна література: дослідження та критичні статті. Теорія літератури. Видання друге. - Київ: Видавництво Соломії

Павличко «Основи», 2009

7. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX – XX века. Трактаты, статьи, эссе. - Москва : издательство МГУ, 1987.

8 .Современное зарубежное литературоведение (страны Западной Европы и США) Концепции, школы, термины.- Москва : издательство МГУ, 1996.

9. Называть вещи своими именами. Программные выступления мастеров западно- европейской литературы XX века. - Москва : издательство «Прогресс», 1986.

10.ДудоваЛ.В., Михальская Н.П., Трыков В.П.. Модернизм в зарубежной литературе. – Москва : издательство «Прогресс» , 2001.

11 .Сучасна американська література : проблеми вивчення та викладання.- Миколаїв: Видавництво МДГУ імені Петра Могили, 2002.

12. Гаролд Блум Західний канон . Книги на тлі епох - Київ: видавництво «Факт», 2007.

13. Жлуктенко Н. Ю. Английский психологический роман XX века.- Киев: издательство «Днипро», 1988.

14. Денисова Т .Н. Роман і романісти США XX століття. - Миколаїв: Видавництво МДГУ імені Петра Могили, 1999.

15. Зингерман Б .И. Очерки истории драмы XX века .- Москва: Искусство, 1988.

16. Затонский Д .В. Австрийская литература в XX столетье. - Москва: «Просвещение» 1987.

17. Огнєва Тетяна Відбиток часу у дзеркалі буття. Монографія. – Київ: «Академвидав», 2008.

18.Эко Умберто Поэтики Джойса. Перевод с итальянского Андрея Коваля.- Санкт-Петербург: symposium, 2006.

Примітка: Крім загального списку підручників та наукової літератури, у розділі «Семінарські заняття» до кожної теми додаються списки рекомендованої наукової літератури з окремих питань.

